

Вільям Голдінг

ВОЛОДАР МУХ

(скорочено)

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ. ГОЛОС МОРСЬКОЇ МУШЛІ

Ясноволосий хлопчик обережно спустився зі скелі й пробирався до лагуни. Він скинув шкільного светра й волочив його за собою в руці, сіра сорочка пристала до тіла, чуб прилип до чола. У смузі потроцених дерев, що довгим шрамом вганялась у джунглі, спека стояла, як у лазні. Він ішов, важко спотикаючись об ліани та повалені стовбури, аж раптом пташка, червоно-жовта з'ява, метнулась угору з відьомським криком; йому луною озвався інший крик:

— Гей, почекай-но!

Кущі обабіч захиталися, на землю градом сипонули краплі.

— Почекай-но, — повторив голос, — я зачепився.

Ясноволосий зупинився і підтяг шкарпетки різким автоматичним рухом, що на мить уподібнив джунглі до котрогось із англійських графств. Знову почувся голос:

— Ворухнутися не могу.

Той, хто говорив, вибирався з кущів, видираючи в гілок брудну куртку-вітрівку. Його пухкі голі ноги колінами застрягли у колючках і були геть подряпані. Хлопець зігнувся, обережно відчепив колючки й обернувся. Він був нижчий за ясноволошого й дуже огрядний. Ступив крок, нагледівши безпечну місцину, й глянув крізь товсті скельця окулярів.

— А де той, з мегафоном?

Ясноволосий похитав головою:

— Це острів. Так мені принаймні здається. А он там, у морі, риф. Можливо, тут узагалі немає дорослих.

Товстун сторопів.

— Був же той пілот. Правда, не в салоні для пасажирів, а в кабіні попереду.

Примруживши очі, ясноволосий оглядав риф.

— А інші діти? — провадив далі товстун. — Дехто з них мав урятуватися. Правда ж?

Ясноволосий рушив до води з якомога недбалішим виглядом. Тим самим він делікатно показував свою нехіль до розмови, але опецьок поспішив за ним.

— Невже тут зовсім нема дорослих?

— Напевно.

Ясноволосий відказував похмуро, та враз його охопила радість — радість здійсненої мрії.

— Нема дорослих!..

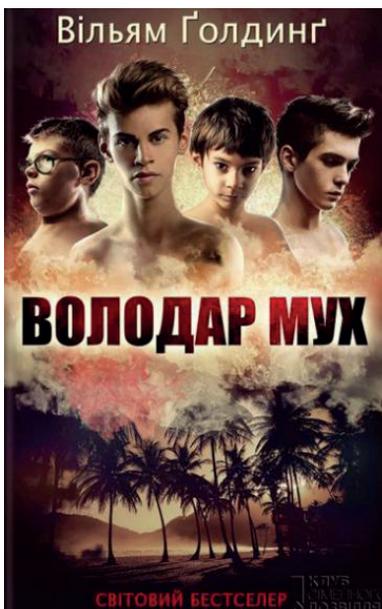
Іде війна — не сказано, яка, але є загроза ядерної катастрофи. Дітей евакуюють; десь над островцем у Тихому океаном їхній літак збивають. Пілот гине, дітям вдається вижити.

Ральф — так звали ясноволошого — знайшов у лагуні велику мушлю, яку товстун Роха назвав рогом. Звук рогу привертає увагу інших дітей, і вони збираються на майданчику серед пальм. З'явилися малюки, близнюки

Ерік і Сем, Саймон та група хлопчиків у чорних плащах — хор під проводом рудого Джека Мерідью.

Мерідью повернувся до Ральфа:

— Виходить, тут нема нікого з дорослих?

— Нема.

Мерідью сів на стовбур і поглядом обвів усіх.

— Тоді ми повинні самі за себе подбати.

Почуваючись у безпеці коло Ральфа, несміливо озвався Роха:

— Тому Ральф і скликав збори. Щоб вирішити, що нам робити. Ми дізналися імена. Ось Джоні. А ті двоє — вони близнята — Сем та Ерік. Котрий Ерік? Ти? Ні, ти Сем.

— Я — Сем...

— А я Ерік.

— Нам краще всім познайомитися, — встряв Ральф. — Отже, я Ральф.

— Дитячі імена, — пирхнув Мерідью. — Чого це мені бути Джеком? Я — Мерідью.

Ральф зиркнув на нього. То був голос людини, яка знає, чого хоче... Джек заговорив:

— Треба вирішити, як нам урятуватися. Гадаю, нам треба обрати ватажка, щоб він усе вирішував.

— Ватажка! Ватажка!

— Ватажком можу бути я, — сказав Джек зі спокійною погордою, — я заспіваю у хорі і старший над ним. Давайте голосувати!

Найбільше пропонували Ральфа. Жоден хлопчик не пояснив би цього, адже винахідливість, власне, виявив Роха, а найочевидніший лідер був Джек. Ральфа вирізняв спокій, з яким він сидів, зріст і приваблива зовнішність, найдужче ж, хоч і найнебезпечніше, переконував рід. Той, хто сурмив у нього, а тепер сидів з цим тендітним предметом на колінах, чекаючи на їхню ухвалу, був істота незвичайна.

— Давай отого, з мушлею!

— Ральфа! Ральфа!

— Отой, із сурмою, нехай буде ватажком.

Ральф підніс руку, закликаючи до тиші.

— Добре. Хто хоче, щоб ватажком був Джек?

Покірно й понуро підвели руки хористи.

— Добре. Хто хоче, щоб був я?

Усі, крім хористів та Рохи, негайно піднесли руки. Тоді так само неохоче підніс руку й Роха. Ральф порахував голоси.

— Отже, ватажок я.

Всі заплескали в долоні. Навіть хористи аплодували, а Джек від образи так почервонів, що позникали всі його веснянки. Він схопився на ноги, потім передумав і знову сів, поки в повітрі дзвеніли оплески. Ральф поглянув на нього, наче хотів щось запропонувати.

— Джек керує хором. Вони будуть... ким би ви хотіли, щоб вони були?

— Мисливцями.

Ральф усміхнувся і підняв мушлю, вимагаючи тиші.

— Слухайте всі. Мені потрібен час, щоб обміркувати все. Я не можу вирішити все відразу. Якщо це не острів, то нас урятують дуже швидко. Тож треба дізнатися, чи це

острів. Усі мають залишатися на місці, чекати й нікуди не відлучатися. Трое з нас — більше ми не візьмемо, а то заплутаємося в хащах і загубимося.

...На найважчому відтинку шляху, застряглий у клубку ліан, Ральф обернувся до інших, сяючи очима.

— Кайфово!.. Дива!.. Чудово!

Що викликало таку радість, було неясно. Всі троє спітніли, забруднилися, потюпалися. Ральф весь подряпався. Ліани завтовшки з їхні стегна

▲ Кадр з серіалу. BBC/Elevent/I Redza

залишали тільки вузькі нори для руху. Ральф для спроби вигукнув, і всі вслухалися в глухе відлуння.

— Ми справжні дослідники, — виголосив Джек, — закладаюся, до нас тут ніхто не бував.

Хлопці стояли над напівкруглою западиною на схилі гори. Вона заросла голубими квітами, якимось гірським зіллям; цвітіння вихлюпувалося через вінця западини, буйно розливалось лісом. У повітрі роїлися метелики, злітали вгору, тріпотіли крильцями, сідали на квіти. За западиною височіла квадратова вершина гори, і ось вони вже на ній.

Мандрівці й раніше здогадувалися, що це острів: видираючись нагору поміж рожевими скелями, оточені з двох боків морем та кришталевими висотами неба, вони душею відчували, що море лежить зусебіч. Та їм здавалося, що краще відкласти остаточний висновок, поки вони опинилися на вершині й побачили морський обрій довкола. Ральф повернувся до друзів:

— Це наш острів...

Сяючи очима, з розкритими від захвату ротами, вони втішались правом господарів. Вони були щасливі, були друзі...

РОЗДІЛ ДРУГИЙ. ВОГОНЬ НА ГОРІ

...Ральф сів на повалений стовбур лівим боком до сонця. Праворуч опинилася більша частина хору, ліворуч — старші хлопці, до евакуації не знайомі один з одним, попереду в траві навпочіпки розсілися найменші. Провів долонею по ясному чубові й почав:

— Ми на острові. Ми були на вершині гори і бачили — вода з усіх боків. Ми не помітили ні будинків, ні диму, ні слідів, ні човнів, ні людей. Ми на безлюдному острові, де більше нікого нема.

Джек перебив:

— Але все одно нам потрібне військо. Полювати. Полювати на свиней...

— Так, на острові є свині.

Джек угоротив ніж у стовбур і оглянув усіх з викликом.

— Отже, — провадив Ральф, — нам потрібні мисливці, щоб добувати м'ясо. І ще одне. Він підняв мушлю з колін і обвів поглядом попечені сонцем обличчя.

— Тут нема дорослих. Нам самим треба дбати про себе.

Збори загули і змовкли.

Ральф відчув, як хтось узяв ріг йому з колін. І ось уже Роха стоїть, гойдаючи в руках велику кремону мушлю, а галас ущухає. Джек, ще на ногах, запитливо глянув на Ральфа, а той тільки всміхався і поплескував долонею по колоді. Джек сів. Роха скинув окуляри, закліпав, витираючи їх об сорочку.

— Ви заважаєте Ральфові, не даєте сказати найголовнішого.

Зробив значущу паузу.

— Хто знає, що ми тут? Га?

— Там, в аеропорту, знають.

— Той, з мегафоном...

— Мій тато.

Роха начепив окуляри.

— Ніхто не знає, де ми, — сказав він і ще дужче зблід та засапався. — Можливо, вони знали, куди ми летимо, а може, й ні. Але вони не знають, де ми тепер, бо ми не долетіли, куди нас везли. — Глянув на всіх здивовано, хитнувся і сів, Ральф узяв у нього ріг.

— Саме це я хотів сказати, — повів він далі, — Літак збили, і він згорів. Ніхто не знає, де ми. Може, ми тут пробудемо довго.

▲ Кадр з фільму. 1990

Ніхто не промовив ні слова. Раптом він усміхнувся.

— Але який гарний острів! Ми — Джек, Саймон і я, — ми злізли на гору. Чудово! Є вода, і їжа, і...

— Скелі...

— Голубі квіти...

Роха, трохи погамувавши хвилювання, показав на мушлю в Ральфових руках, Джек і Саймон замовкли. Ральф провадив:

— Ждучи порятунку, можна чудово побавитися на острові. Він широко розвів руки.

— Як у книжці.

Знявся гамір.

— «Острів скарбів»...

— «Ластівки й амазонки»...

— «Кораловий острів»...

Ральф помахав мушлею.

— Це наш острів. Гарний острів. Будемо тут веселитися, доки дорослі не приїдуть по нас.

Джек простяг руку до мушлі.

— Тут є свині, — сказав він. — Є їжа, можна купатися он у тій річечці і взагалі. Може, ще хтось що-небудь знайшов?

Він простяг мушлю Ральфові й сів. Очевидно, більше ніхто нічого не знайшов.

...Старші хлопці вперше помітили малюка, коли той почав пручатися. Кілька малюків виштовхували його на середину, а він не йшов. Це був малесенький хлопчик років шести, половину його обличчя вкривала бурякова родима пляма. Знітившись, стояв він у перехресті уважних поглядів, колупав ногою цупку траву, щось бурмотів і мало не плакав. Інші малюки поважно щось йому нашіптували і підштовхували до Ральфа.

— Добре, — сказав Ральф, — підійди сюди.

Малюк перелякано озирнувся.

— Говори!

Малюк простяг руку по ріг, і збори вибухнули сміхом. Він зразу відсмикнув руку і заплакав.

— Дайте йому ріг! — гукнув Роха. — Нехай візьме!

Нарешті Ральф примусив його взяти мушлю, та вибух сміху вже відібрав дитині мову. Роха став коло нього навколішки, тримаючи в руці здоровенну мушлю, і переказував зборам його слова.

— Він хоче знати, що ви зробите зі змієм.

Ральф засміявся, інші хлопці підхопили його сміх. Малюк ще дужче знітився.

— Розкажи нам про змія.

— Тепер він каже, що це звір.

— Звір?

— Схожий на змія. Величезний. Він сам бачив.

— Де?

— В лісі.

Чи то сильніше дмухнув вітер, чи сонце спустилося нижче, але під деревами повіяло легкою прохолодою. Хлопчики відчували це і з острахом зіщулилися.

— На такому маленькому острові не буває звірів чи зміїв, — спокійно пояснив Ральф. — Вони трапляються тільки у великих країнах — в Африці чи в Індії.

Бурмотіння, голови поважно закивали.

— Він каже, що звір приходить поночі.

— Тоді він не міг його бачити!

Сміх, вигуки.

— Ви чули таке? Каже, бачив його поночі...

— Він знов каже, що бачив звіра. Той прийшов і пішов геть, вернувся і хотів його з'їсти...

— Це йому приснилося...

— Він каже, що зранку той обернувся на ливну, таку, як оці, що тут висять по деревах, і сховався між гілками. Він питає, чи звір прийде сьогодні вночі.

— Але ж звіра нема!

Сміху вже не було, всі лиш похмуро презиралися. Ральф запустив обидві руки в волосся і дивився на малюка з насмішкою та обуренням.

Джек схопив ріг.

— Звичайно, Ральф має рацію. Змія нема. Та якби він і був, ми б його вполювали й убили. Ми будемо полювати на свиней і для всіх добувати м'ясо. І так само пошукаємо змія...

— Але ж змія нема!

— Перевіримо, коли підемо на полювання.

Ральф знову підняв ріг, і, на думку про те, що він має зараз сказати, до нього повернувся добрий настрій.

— А тепер перейдімо до найважливішого. Я весь час думав. Я думав, коли ми лізли на гору. — Він кинув змовницьку усмішку своїм двом товаришам. — І тут на березі. От про що я подумав. Ми хочемо побавитись. І хочемо, щоб нас урятували. Мій батько служить на флоті. Він каже, що вже давно не залишилося невідкритих островів. Він каже, що у королеви є велика кімната, обвішана картами, там намальовані всі острови світу. Отже, і цей острів є в королеви на карті.

Знову пролунали голоси, сповнені радості надії.

— Рано чи пізно сюди припливе корабель. Можливо, навіть корабель мого тата.

Хтось мимоволі заплескав у долоні, і враз над плитою заgrimіли оплески. Ральф зашарівся, озирнувся на німий захват Рохи, а з другого боку — на Джека, що самовдоволено всміхався і так само підкреслено плескав у долоні.

Ральф помахав рогом.

— Тихо! Стривайте! Послухайте!

Захоплений своїм успіхом, він провадив у тиші:

— І ще одне. Ми можемо допомогти, щоб нас знайшли. Навіть якщо корабель підпливе до самого острова, нас можуть не помітити. Отже, треба, щоб на вершині гори клубочився дим. Треба розпалити вогонь.

— Вогонь! Розпалити вогонь!

Мить — і половина хлопців уже на ногах. Джек кричав між ними найголосніше, про ріг забули.

— Вперед! За мною!

Коло Ральфа з рогом у руках залишився тільки Роха.

Джек повернувся до хористів; ті стояли наготові. Чорні шапочки позбивалися набакир, наче берети.

— Навалюй дров. За мною.

...Внизу хлопці ще морочилися над дровами, хоч деякі малюки вже охололи до цього діла і почали обстежувати новий ліс у пошуках плодів. Тож близнюки — несподівана завбачливість! — вийшли нагору з оберемками листя і вивалили його на купу. Один по одному, відчуваючи, що купа готова, хлопчики переставали спускатися вниз по нові дрова і зупинялися поміж рожевих розкиданих брил. Їхній віддих вирівнявся, піт висох.

Коли всі діти зійшлися, Ральф і Джек презирнулися. У кожного в душі наростала думка, від якої палив сором, і вони не знали, з чого почати признання.

Ральф наважився перший, почервонівши, як мак.

— Ну, ти?

Він відкашлявся і вів далі:

— Ти запалиш вогонь?

Тепер, коли викрилось усе безглуздя становища, зашарівся і Джек. Пробурмотів щось невиразне.

— Треба потерти дві палички. Потерти...

Він глянув на Ральфа. Той вибовкав останній доказ своєї неспроможності.

— Хтось має сірники?

— Треба змайструвати лук і швидко крутити в ньому стрілу, — озвався Роджер. Він потер долоні, показуючи, як це робиться — шурх-шурх!

Легкий вітрець повіяв над горою. Разом з ним з'явився Роха у сорочці та шортах, він обережно вибирався з лісу, вечірнє сонце відбивалось у скельцях окулярів. Під пахвою була мушля.

Ральф гукнув до нього:

— Рохо! Ти маєш сірники?

Інші підхопили той крик, аж гора задзвеніла. Роха похитав головою і підійшов до купи.

Раптом Джек простяг руку.

— Окуляри... скельцями можна розпалити вогонь!

Роху оточили, перш ніж він устиг відскочити.

— Ой!.. Пустить! — Голос його переріс у крик жаху, коли Джек здер йому окуляри з обличчя. — Не займай! Віддай назад! Я ж нічого не бачу! Ти поб'єш мушлю!

Ральф ліктем відштовхнув його і став навколішки перед купою.

— Не заступайте світла!

Хлопці штовхалися, стусали один одного, щось запобігливо радили. Ральф крутив скельцями то так, то сяк, то вперед, то назад, доки глянсуватий білий образ призахідного сонця ліг на шматок трухлявого дерева. Майже відразу вгору здійнялася тонка цівка диму, і Ральф закашлявся. Джек легко дмухнув, димок відхилився, загус, з'явився язичок полум'я. Полум'я, спочатку майже невидиме на яскравому сонці, огорнуло невелику галузку, розрослося, забарвилось, сягнуло більшої гілки і вибухнуло з різким тріском, шугонуло догори, а хлопці зняли гамір...

Ральф узяв ріг і обвів поглядом усіх хлопців.

— Маємо вибрати, хто стежитиме за вогнем. Будь-якого дня там може з'явитися корабель, — він махнув на туго, наче дріт, напнуту лінію обрію, — і якщо у нас завжди димуватиме сигнал, до нас підпливуть і врятують. І ще одне. Нам треба більше правил. Там, де є ріг, там і збори. Що нагорі, що внизу.

Усі погодилися. Роха розтулив рота, хотів щось сказати, але, перехопивши Джеків погляд, знову стулив його. Джек простяг руку по ріг і підвівся, тримаючи гарну тонку мушлю в чорних від сажі руках.

— Я згоден з Ральфом. Нам треба мати правила і підкорятися їм. Врешті ми ж не дикуни. Ми англійці, а англійці завжди і в усьому найкращі. Тож-бо, треба поводитися добре.

Він повернувся до Ральфа.

— Ральфе, я розділю хор, тобто моїх мисливців, на дві групи, і ми будемо відповідати за те, щоб вогонь завжди горів.

Така великодушність викликала у хлопців бурю оплесків. Джек навіть усміхнувся їм і помахав рогом, вимагаючи тиші.

— Зараз нехай вогонь догоряє. Все одно, хто вночі побачить дим? Ми можемо знову розпалити вогонь, коли захочемо.

Збори поважно згодились.

— А ще ми влаштуємо спостережний пункт. Як тільки побачимо корабель, — усі звернули очі туди, куди показувала його кістлява рука, — підкинемо у вогонь зелених гілок. Тоді буде більше диму...

Роха глянув понад їхніми головами на інший, ворожий схил гори, в бік великого лісу, де вони збирали дрова. Тоді засміявся так дивно, що всі стихли і вражено дивилися

на виблиск його окулярів. Вони простежили за його поглядом і збагнули причину цього гіркого сміху.

— Ось тепер і маєте своє маленьке вогнище!

З-поміж ліан, які гірляндами обвили мертві й присмертні дерева, то тут, то там здіймався дим. У них на очах вогонь спалахнув у корінні цілого жмута ліан, і дим погустів. Язички полум'я заворушилися навколо одного поваленого стовбура, поповзли між листям та кущами, множились і розростались. Якийсь вогник торкнувся дерева і видерся нагору яскравою гілкою. Дим ріс, сочився, викочувався назовні...

Роха підвівся і показав на полум'я й дим. Між хлопцями знявся гамір і стих. Щось дивне робилося з Рохою, він ковтав повітря.

— Той малюк... — задихався Роха, — отой, з плямою на обличчі, я його не бачу. Де він? Залягла смертельна тиша.

— Той, що говорив про зміїв. Він був там унизу...

Якесь дерево вибухнуло в огні, наче бомба. На мить плетиво ліан підскочило вгору, засудомилось і знов упало. Малюки заверещали:

— Змії! Змії! Подивіться, які змії!

На заході, всього за дюйм чи два над морем, висіло сонце. Та ніхто його не бачив...

Врешті хлопці знов розвели вогнище й постановили по черзі пильнувати вогонь. Вогонь був за Джеком і його мисливцями, а Ральф з іншими мали поставити курені. Однак працювали лише одиниці. Джек із мисливцями захопилися полюванням і забули про свої обов'язки. Ральф і Саймон побачили вдалині корабель, але дим вогнища на цей момент загас, тож ніхто не міг їх помітити. Так була змарнована перша можливість порятунку. Ральф і Джек вперше посварилися.

Звір — реальний чи вигаданий — не давав хлопцям спокою. Якось Саймон, який мав славу дивака, висловив думку про те, що «може, звір навіть є; може, це ми самі».

Але його висміяли.

Близнюки Ерік і Сем, які вартували вогонь уночі, побачили «звіра з гори», який, наближаючись, важко зітхав. Хлопці на чолі з Ральфом і Джеком пішли перевірити це. Було темно, і вони побачили «щось схоже на велику мавпу». Діти нажахалися й втекли.

РОЗДІЛ ВОСЬМИЙ. ТЕМРЯВА В ДАРУНОК

Джек сурмив, доки в куренях заворушилися, мисливці почали вилазити на плиту, а малюки заскімлили, як це тепер з ними часто бувало. Ральф слухняно підвівся, і вони з Рохою подалися до плити.

— Я скликаю збори, — сказав Джек, — з багатьох причин. По-перше, ви вже знаєте, ми бачили звіра. Ми підповзли нагору. Були від нього за кілька футів. Звір сів і подивився на нас. Я не знаю, що він там робить. Ми навіть не знаємо, що то за звір...

— Звір виходить з моря...

— З мороку...

— З дерев...

— Тихо! — гримнув Джек. — Слухайте, ви. Хай там який той звір, а він є...

— Може, він чекає...

— Може, полює...

— Так, так, полює.

— Полює, — сказав Джек. Йому пригадався правічний жах, який находив на нього в лісі. — Так. Цей звір-мисливець. Тільки стуліть писок! По-друге, нам його не вбити. І далі — Ральф сказав, що мої мисливці нічого не варті.

— Я ніколи цього не казав!

— У мене рiг. Ральф думає, що ви боягузи, що ви тiкаєте вiд вепра, тiкаєте вiд звiра. I це ще не все.

Над плитою прокотилося зiтхання, наче всi знали, до чого воно йде. Голос Джекiв звучав далi, тремтiв, рiшуче вдираючись у неприязну тищу.

— Вiн такий, як Роха. Все повторює за Рохою. З нього поганий ватажок.

Джек притис до себе рiг.

— I сам вiн боягуз. Там, на вершинi, коли ми з Роджером пiшли вперед, вiн залишився позаду.

— Я теж пiшов!

— Потiм!

Двоє хлопцiв втупились один в одного крiзь гриви, якi спадали на обличчя.

— Я теж пiшов, — повторив Ральф, — а тодi вже побiг. I ти теж побiг.

— Спробуй-но скажи, що я боягуз. — Джек повернувся до мисливцiв: — Вiн не мисливець. Вiн нi разу не добув нам м'яса. Вiн не був нашим класним старостою, ми про нього нiчого не знаємо. Командує тут i думає, що всi будуть просто так скорятися. Хто вважає, що Ральф не повинен бiльше бути ватажком?

З надiєю вiн обвiв поглядом хлопцiв, що посiдали довкола. Тi завмерли. Пiд пальмами запала мертва тиша.

— Пiднесiть руки, — з притиском сказав Джек, — хто не хоче, щоб Ральф залишався ватажком?

Стояла тиша, напружена, тяжка, ганебна. Кров поволi вiдступала вiд Джекового обличчя, потiм знов ударила зненацька й болiсно. Вiн облизав губи й вiдвернувся, щоб нi з ким не стрiтися поглядом.

— Хто з вас вважає...

Голос його зiрвався. Рiг затремтiв у руках. Вiн вiдкашлявся i сказав голосно:

— Ну гаразд.

Вiн обережно поклав рiг на траву пiд ногами. З кутикiв очей покотилися сльози приниження.

— Я бiльше не бавлюся. З вами.

Тепер уже майже всi хлопцi потупилися, дивилися на траву пiд ногами. Джек знову вiдкашлявся.

— Бiльше я вам з Ральфом не компанiя...

Вiн кинув погляд на колоди праворуч, наче рахуючи мисливцiв, що ранiше були хором.

— Вiдтепер я буду один. А вiн хай сам собi ловить свиней. Хто захоче полювати разом зi мною, нехай приходить до мене.

Спотикаючись, вiн кинувся геть.

— Джеку!

Джек повернувся i глянув на Ральфа. На мить зупинився, а тодi крикнув пронизливо й люто:

— Нi!

... Роха пiдняв угору рiг, наче хотiв надати бiльшої ваги дальшим словам.

— Вогню нема на горi. А чом не розпалити вогонь тут, унизу? Можна розiкласти вогонь на отих скелях. Навiть на пiску. Дим вiд нього буде такий самий.

Найвидатнiшi iдeї завжди простi. Тепер, коли з'явилася мета, всi запрацювали завзято. Роху сповнювала така радiсть, таке безмежне вiдчуття звiльнення вiд Джека, така гордiсть за свiй внесок у громадський добробут, що вiн навiть допомагав зносити дрова.

Нарештi Ральф звелiв закiнчити роботу, випростався, витираючи брудним передплiччям пiт з лиця.

— Вогонь треба менший. Цей завеликий. Ми його не втримаємо.

Роха обережно сiв на пiсок, заходився протирати скельце. Ральф гепнувся в пiсок.

— Треба скласти новий список, хто за ким чергуватиме коло вогню.

Він озирнувся навколо. І вперше помітив, як мало старших, і збагнув, чому так тяжко йшла їхня робота.

— Де Моріс? Де Біл, Роджер?

Роха нахилився вперед, підкинув у вогонь уламок дерева.

— Мабуть, пішли від нас. Мабуть, більше вони з нами не бавитимуться.

...Далеко на пляжі перед купкою хлопців стояв Джек. Він світився від щастя.

— Полювання, — сказав він. Оглянув усіх пильним оком. На кожному була драна чорна шапочка; колись, — здавалося, сторіччя тому, — поважно ставали вони двома рядами, а голоси їхні нагадували янгольський спів.

— Будемо полювати. Я буду вашим ватажком.

Присутні закивали, напруження зразу спало.

— А тепер — про звіра... Скажу так. Нічого нам думати про звіра. — Він кивнув, щоб посилити свою думку. — Ми забудемо про звіра.

— Правда!

— Так!

— Забути звіра!

— Ми вб'ємо свиню і влаштуємо бенкет. — Він помовчав і повів далі вже повільніше: — І про звіра. Коли ми вб'ємо свиню, то залишимо йому трохи нашєї здобичі. Може, він нас за це не рушить.

Рвучко підвівся.

— А тепер до лісу на полювання...

...Джек витер об камінь скривавлені руки. Тоді взявся до свині, розпорів їй черево і почав виймати гарячі сувої кольорових кишок, скидаючи їх на купу. Інші дивились. Він працював і примовляв:

— М'ясо заберемо на берег. Я піду до плити і запрошу їх на бенкет. Щоб не гаяти часу.

Озався Роджер:

— Ватажок...

— Га?

— Як ми розведемо вогонь?

Джек сів навпочіпки і похнюплено дивився на свиню.

— Наскочимо на них зненацька і захопимо вогонь. Зі мною підуть четверо: Генрі, ти, Біл та Моріс. Розмалюємо щоки, підкрадемося. Роджер нехай хапає головешку, поки я говоритиму. Решта хай несе оце туди, де ми зустрілися. Там і розкладемо вогонь. А потім...

Він замовк, устав і поглянув на тіні під деревами. Голос його був тихіший, коли він озався знову:

— Але ми залишимо частину здобичі для...

Знов укляк і заходився орудувати ножом. Хлопці юрмилися навколо. Через плече він кинув до Роджера:

— Загостри палицю з двох кінців.

Нарешті він підвівся, тримаючи в руках свинячу голову, з якої капотіла кров.

— Де палиця?

— Ось.

— Застроми її в землю. Ага, тут камінь. Ну, застроми в щілину. Сюди.

Джек підняв свинячу голову, насадив її м'яким горлом на загострену палицю, що пробила горлянку й виткнулася з рила. Відступив на крок, а голова залишилася висіти, по палиці тонкою цівкою збігала кров.

Хлопці мимоволі відсахнулися, у лісі було дуже тихо. Вони дослухалися, але чулося тільки, як гули мухи навколо викинутих нутроців.

Джек прошепотів:

— Беріть свиню.

Моріс та Роберт настромили тушу на рожен, підняли цю мертву ношу й приготувалися йти. Вони стояли в тиші над калюжею засохлої крові, несподівано їхній вигляд виказав переляк.

Джек сказав голосно:

— Голова — для звіра. Це — подарунок.

Тиша прийняла дарунок і вселила страх. Голова стирчала на палі й немов усміхалася каламутними очима, на зубах чорніла запечена кров. І враз щодуху всі помчали геть через ліс до відкритого берега.

Саймон залишався на місці — маленька брунатна постать, захована в листі. Навіть заплющивши очі, він бачив свинячу голову на палі. Її приплющені очі заволокло безмежним цинізмом дорослого життя. Ті очі переконували Саймона: все — погане.

— Я знаю.

Саймон зауважив, що сказав це вголос. Швидко розплющив очі. Голова вдоволено щирилася, облита химерним світлом, байдужа до мух, до випатраних нутрощів, навіть до тієї зневаги, з якою її наколото на палю.

Він відвів очі й обливав сухі губи. Дарунок для звіра. А що як звір по нього прийде? Здається, голова з ним погодилася. «Біжи, — мовчки говорила голова, — вертайся до своїх. Ну певно ж, вони просто пожартували, навіщо перейматися? Просто тобі зле, та й годі. Ну, розболілася голова, може, з'їв що. Йди собі, дитино», — мовчки приказувала голова.

Саймон звів погляд на небо й відчув тягар свого мокрого чуба. Там, нагорі, вперше з'явилися хмари, величезні, сірі, рожеві, мідяні. Хмари зависли над землею, тиснули на неї, ненастанно видушуючи тяжку, виснажливу задуху. Метелики й ті повтікали з галявини, де шкірилася й капала кров'ю відразлива почвара. Саймон опустив голову, намагаючись не розплющувати очей, потім прикрив їх долонею. Під деревами не було тіней, все завмерло, взялося перламутром, дійсне здавалося примарним та непевним. Купа нутрощів почорніла від мух, гудючих наче пилка, а перед Саймоном на палі стримів і шкірився Володар Мух. Нарешті Саймон здався і глипнув на нього; білі зуби, тьмяні очі, кров — одвічне, неминуче впізнавання прикувало його погляд...

Саймонова голова трохи задерлася, очі не могли відірватися від Володаря Мух, який висів перед ним у просторі.

— Невже ти не боїшся мене?.. А я — Звір.

Губи Саймонові з зусиллям ворухнулися й вимовили ледь чутні слова:

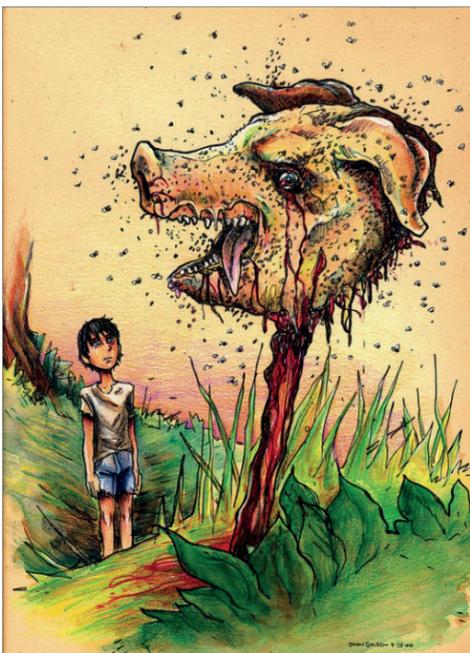
— Свиняча голова на кілку.

— І ви уявили, ніби Звіра можна вистежити, вбити! — промовила голова. Якусь мить чи дві ліс і все навкруги, спотворене темрявою, двигтіло від гидкого сміху. — Але ж ти знав, правда? Що я частина тебе самого? Невіддільна частина! Що це через мене вам нічого не вдалося? І сталося те, що сталося?..

Саймона ковтнула пащека. Він упав непритомний.

РОЗДІЛ ДЕВ'ЯТИЙ. ОБЛИЧЧЯ СМЕРТІ

Мідяний поблиск з'явився на зміну чистому денному світлу. Навіть вітер з моря був гарячий і не відсвіжував. Вода, дерева, рожеві площини скель наче вилиняли, втратили колір, зверху нависли білі й бурі хмари. Раділи тільки мухи, вони зачорнили свого володаря, а викинуті нутрощі через них стали скидатися на купу лискучого вугілля. Мухи навіть

▲ Ілюстрація Джонні Голдена

не звернули уваги, коли у Саймона в носі луснула судина і пішла кров; вони віддавали перевагу добірному свинячому духові.

Кровотеча допомогла Саймонові, він опритомнів і запав у знеможений сон. Він лежав на килимі з ліан, тим часом насувався вечір, а в хмарах усе ще гриміло. Нарешті він прокинувся і, наче в тумані, вгледів коло своєї щок темну землю. Та він не рухався, полежав ще, притулившись щок до землі й тупо дивлячись уперед. Потім перевернувся, підібгав під себе ноги, схопився за ліани, щоб підвестися. Ліани здригнулися, мухи люто задзижчали й зірвалися з нутроців, потім обсіли їх знову. Саймон звівся на ноги, проповз крізь ліани, опинився в лісових сутінках. Понуро чвалав між стовбурами, обличчя безвиразне, навколо рота й на підборідді запеклася кров.

Заточився під різким поривом вітру і помітив, що стоїть на голій скелі, під мідяним небом. Відчув, що ноги його обм'якли, язик болів. Коли вітер сягнув вершини гори, там щось сподіялося — щось голубе стрепенулося проти брунатних хмар. Він посунув далі, а вітер війнув ще раз, цього разу сильніше, труснув верхів'яттям дерев, аж вони захиталися й зашуміли. Саймон побачив горбату постать на вершині гори. Та постать раптом сіла і зирнула вниз прямо на нього. Саймон схилив голову і примусив себе йти вперед.

Мухи вже давно знайшли цю постать. Сполохані її рухами, що нагадували рухи живої людини, вони на мить злітали догори і чорною хмарою роїлися навколо голови. Коли голубе полотно парашута опадало, огрядна постать наче зітхала, схилялася вперед, а мухи обсідали її знову.

Саймон відчув, як ударився коліними об землю. Він поповз далі, й невдовзі все стало ясно. Заплутані стропи розкрили перед ним механіку цілого непорозуміння; він довго розглядав білі носові кістки, зуби, кольори тліну. Він побачив, як безжально ремінці й брезент не давали розпастися цьому жалюгідному тілові...

Нарешті відвернувся й поглянув на берег. За річечкою, коло величезної пласкої скелі тонка цівка диму соталася в небо. Забувши про мух, він прикрив очі долонями і дивився на дим. Навіть з такої відстані можна було побачити, що більшість хлопців — можливо, навіть усі — там. Виходить, перенесли табір туди, чимдалі від звіра. При цій думці Саймон озирнувся на нещасну смердючу руїну, що сиділа у нього під боком. Звір був нешкідливий, тільки відразливий; треба розповісти про це іншим чимхутчіш...

...На траві зібралися всі хлопці острова, крім Рохи, Ральфа, Саймона та ще двох — тих, хто клопотався коло свині. Вони реготали, співали, сиділи навпочіпки чи стояли на моріжку, кожен у руках тримав м'ясо. Однак, судячи з облич, замащених жиром, трапеза майже скінчилася.

Джек стрибнув на пісок.

— Танцюймо наш танок! Давайте! Наш танок!

Спотикаючись у глибокому піску, він побіг до відкритої голої скелі коло вогню. Між спалахами блискавок повітря було темне й страхотливе; з галасом хлопці побігли за Джеком. Роджер удавав свиню, захрюкав, кинувся на Джека, той ухилився. Мисливці схопилися за списи, кухарі — за свої рожни, решта — за кілки з дров для вогнища. Поставали в коло, завели спів.

— Звіра бий! Горло — ріж! Кров спусти!

Темне небо розпанахав синьо-білий шрам. За мить їх шмагонуло громом, наче велетенським батогом. Спів зіп'явся на тон вище, спів агонізував.

— Звіра — бий! Горло — ріж! Кров — спусти!

Знову синьо-білий шрам роздер над ними небо, вони оглухли від вибуху. Малюки зарепетували, наосліп кинулися з галявини і тікали чимдалі від лісу, один зі страху проламав коло старших хлопців.

— Це він! Він!

Коло вигнулося підковою. Щось виповзло з лісу. Темне, невиразне. Попереду звіра стелився пронизливий, наче біль, крик. Хитаючись, звір заскочив у підкову.

Звіра — бий! Горло — ріж! Кров — спусти!

Синьо-білий шрам уже не зникав з неба, гвалт стояв нестерпний. Саймон щось викрикував про мертвяка на горі.

— Звіра — бий! Горло — ріж! Кров — спусти! Смерть йому!

Кілки опустилися, з криком та хрустом зімкнулося нове коло. Посередині навколівки стояв звір, він катуляв обличчя руками. Силкуючись перекричати огидний шум, він горлав щось про труп на горі. Ось звір видерся, прорвав коло, впав зі стрімкої скелі на піщаний берег. І зразу весь натовп ринув за ним, зіслизнув униз, накопився на звіра і верещав, бив його, кусав, рвав на шматки. Не було ні слів, ні жодних інших рухів, тільки шарпанина зубів та пазурів.

Тоді хмари розверзлись, і дощ хлопнув з неба, наче водоспад. Вода мчала з вершини гори, зривала з дерев листя й гілки, холодним душем шмагала клубок сплетених тіл на піску. Зненацька клубок розпався, постаті відступили. Тільки звір нерухомий лежав за кілька ярдів від моря. Навіть під дощем вони могли побачити, який він маленький, цей звір; і вже його кров заплямувала пісок...

Сильний порив вітру розметав дощові потоки, струшуючи з дерев каскади води. На вершині гори парашут набрав повітря, зрушив з місця; постать зворухнулася, зіп'ялася на ноги, закрутилася навколо себе, рушила вниз у безмір вологого повітря, побігла, незграбно теліпаючи ногами, по верхівках високих дерев; летіла вниз, падала, падала, опустилася на берег, а хлопці з галасом порозбігалися в темряві...

Це був хоч і закономірний, але все ж нещасний випадок. Незабаром плем'я Джека здійснює вже справжнє, усвідомлене вбивство: жертвою стає сліпий, після того, як у нього вкрали окуляри, беззахисний Роха. Далі Джек оголошує полювання на Ральфа.

РОЗДІЛ ДВНАДЦЯТИЙ. ПОКЛИК МИСЛИВЦІВ

...Між ним та лісом стояв зі списом зовсім невеличкий дикун, розмальований червоно-білими смугами. Він кашляв і, щоб побачити щось у дедалі густішому диму, розтирав рукою фарбу під очима. Ральф стрибнув на нього, як кіт, загарчав, ударив списом, і дикун зігнувся вдвоє. Позаду в гущавині галасували, а Ральф уже летів на крилах страху через підлісок. Позаду над островом ще раз прокотився мисливський поклик, відтак тричі пролунав один і той самий голос. Ральф згадав вепра, який так легко прорвав їхнє оточення... Хтось гукнув, серце йому закалатало, він підстрибнув, метнувся в бік океану та непролазних джунглів, доки не завис між ліанами, мить-другу він висів непорушно, тільки ноги тремтіли. За п'ять ярдів від нього, коло самої гущавини, дикун зупинився, знову гукнув. Ральф заволав зі страху, злості, розпуки. Ноги його випросталися, він волав протягло, аж піна виступила на губах. Він зірвався на ноги, продер гущавину,

вискочив на галявину і все волав, гарчав, спливав кров'ю. Він замахнувся кілком, дикун перекинувся; та до нього вже мчали інші, вигукуючи свій поклик. Він ухилився, спис пролетів поряд, тоді Ральф замовк і побіг.

Раптом усі миготливі вогники попереду злилися до купи, ревіння лісу перейшло у грім, великий кущ прямо на його шляху вибухнув гігантським віялом полум'я. Ральф сахнувся праворуч, полетів на крилах розпуки, серце калатало, а пожежа напочувалася, наче приплив. Позаду знялося атюкання, розповзлося по лінії короткими пронизливими гуками — отже, бачать.

▲ Кадр з серіалу. BBC/Elevent/J Redza

Праворуч з'явилася брунатна постать, відстала. Всі бігли, всі верещали, як божевільні. Він чув, як вони з тріском проламуються крізь підлісок, а зліва гримів яскравий гарячий вогонь. Він забув про рани, забув про голод і спрагу, весь обернувся в страх; безнадійний страх, який летів, мчав через ліс до берега. Перед його очима стрибали плями, оберталися в червоні кола, швидко розпливалися і зникали. Ноги, чужі ноги під ним зморилися, а навіжений крик усе насувався пошарпаною торочкою біди, вже накривав його з головою.

Він спіткнувся об корінь, а крик гонитви став ще пронизливішим. Побачив, як спалахнув курінь, за правим плечем хлюпнуло вогнем, потім зблиснула вода. Тоді він упав, покотився вперед по теплому піску, скулився, звів догори руки, щоб відбиватися від ударів, наготувався благодати пощади.

Заточуючись, звівся на ноги, готовий до найгіршого, і нашттовхнувся поглядом на великий кашкет з дашком. Високий кашкет з білим верхом, а над зеленим дашком — корона, якір, вінчик золотого листя. Він побачив білу тканину, еполети, револьвер, рядок золотих гудзиків на мундирі.

Морський офіцер стояв на піску і дивився на Ральфа з подивом та пересторогою...

Вперше за весь час на острові він дав волю сльозам: здавалося, нестримні, навісні спазми горя вивернуть йому все нутро. Під чорним димом, над знищеним пожежею островом зносився цей плач. Заражені тим самим почуттям, інші хлопчики теж стрепнулися, заплакали. Посередині брудний, розпатланий, з невтертим носом стояв Ральф і ридав над колишньою невинністю, над темнотою людського серця, над тим, як падав, перевертаючись у повітрі, мудрий, щирий друг Роха...

Переклад Соломії Павличко